

Starodruki w zbiorach biblioteki Archiwum Państwowego w Łodzi

Mianem starych druków określa się wydawnictwa publikowane od momentu wynalezienia druku tj. około 1450 roku do grudnia 1800 roku włącznie. Data ta obowiązywała na całym świecie. W Polsce datę taką ustalił wybitny kolekcjoner i bibliograf Karol Estreicher.

W I połowie XV wieku niemiecki złotnik i szlifierz Jan Gutenberg z Moguncji, "wymyślił sztukę drukarską, przez co nie rylcem, trzcina czy piórem, lecz z pomocą liter wykonanych ze spiżu robi się książki i to szybko, gustownie i pięknie" - jak opisywał w 1471 roku ten wynalazek profesor paryskiej Sorbony Wilhelm Fichet.

Wynalazek Gutenberga został rozpowszechniony w całej Europie. Zaczęto zakładać drukarnie, zwłaszcza w miastach będących ośrodkami uniwersyteckimi czy siedzibami duchownych.

Spośród starych druków wyodrębnia się inkunabuły - czyli pierwsze druki powstałe do roku 1500 (w niektórych krajach granica ta przesuwana się do 1530 roku). Szczególną wartość posiadają stare druki zaopatrzone w dedykację, marginalia, odręczne notatki - przez co posiadają własną historię - stanowią one unikaty i noszą miano cymeliów.

Cechą charakterystyczną starodruków jest ręczne wytwarzanie ich podstawowych składników: papieru, ilustracji i oprawy.

W skład księgozbioru Biblioteki Archiwum Państwowego w Łodzi wchodzi: druki zwarte ogólne, zbiór dotyczący Łodzi i regionu "Łodziana", zbiór Tadeusza Regera, zbiór czasopism regionalnych i ogólnych oraz zbiór starodruków.

Trudno jest ustalić drogę jaką starodruki przebyły i w jaki sposób się znalazły w zbiorach bibliotecznych ponieważ w dostępnych pomocach ewidencyjnych brak jest na ten temat wzmianek. Znaczną część starodruków stanowią dary od osób prywatnych, stowarzyszeń czy organizacji. Natomiast inna część starych druków trafiła do Archiwum wraz z dokumentacją archiwalną. Źródłem informacji w większości przypadków są noty proveniencyjne (pieczętki, podpisy), które znajdują się na kartach starodruków i pozwalają tym samym ustalić poprzedniego właściciela czy właścicieli.